

ÇOCUKLARDA YALAN SÖYLEME

Çocuklarda Yalan

Yalan söylemek, istenmeyen bir durumu gizlemek amacıyla gerçeği saklama ya da gerçeği tersine çevirme girişiminde bulunmaktır. Yalan söyleyen birey, çevrenin tepkisini tehlikeli görüp kınanmamak, bir yükten kaçmak ya da onay almak için o anki durumu kendi yararına uygun olarak değiştirendir .

Çocukların masum bir dünyası ve sınırsız hayal güçleri vardır. Bu sınırsız dünyalarına kimi zaman hikayeler, kimi zaman abartılar, kimi zaman da masum yalanlar dahil olabilir. Ebeveynleri endişelendiren bu durumu ortaya çıkaran sebepler de oldukça farklıdır. Çocuklar, çevrelerinde gelişen olaylara karşı bir savunma mekanizması oluşturmak veya içinde buldukları durumdan çıkabilmek için yalan söyleyebilir.

Çocukların söylemiş olduğu yalanlar aldatma amacı taşımaz.Çocuklar gerçeği henüz değerlendiremediğinden çevresindeki kişilere birtakım olayları anlatırken eklemeler yaparak aktarabilirler.Özellikle okulöncesi dönemdeki çocuklarda abartma ve uydurma davranışı çok sık görülmektedir.Bütün bu sebeplerden çocuklarımızda bu davranışları gözlemlediğimizde sebeplerini bilmek konuya bakış şeklimizi değiştirecek ve nasıl davranmamız gerektiği konusunda bize yardım edecektir.

➤ 3 yaş öncesinde çocuklar düşüncelerinin kişisel olduğu bilincinde değildirler. Bundan dolayı hiçbir şekilde çocuk ve yalan ilişkisi kurulamaz.

➤ 3-4 yaşlarında olağanüstü bir hayal gücü, yeni bilgi ve beceriler kazanma ve bunları test etme isteği çocuğun psikolojik ve fiziksel gelişiminde yer alır. Masal dünyasında yaşayan çocuk çok farklı hikâyeler anlatabilir, suçu başkalarına atabilir. Salçalı makarnasını haliya sıvayan çocuk, bunun odaya giren peri tarafından yapıldığını söyleyebilir. Gerçeklik duygusu henüz oluşmadığından, abartılı söylemler, hayallerle ilgili ifadelerin gerçek gibi anlatılması tamamen normaldir.

➤ 5 yaşından itibaren gerçek ile yalan arasındaki fark çocuk tarafından kavranmaya başlanır. Fakat anne babayı memnun etme isteği, onların sevgisini kaybetmeme arzusu çok yoğun olup, anne babanın üzüleceği ya da kızabileceği durumlarda gerçeği çarpıtma yoluna gidebilirler ki, bu da gayet doğaldır.

➤ 7 yaşından itibaren soyutlama yeteneği gelişir, 8-9 yaşlarında gerçek ile yalan arasındaki fark tam olarak kavranır, 10-11 yaşlarında ise doğru ile yanlış kendi bilişsel becerisi ile ayırır hale gelir.

ÇOCUKLAR NEDEN YALAN SÖYLER ?

- **İlgi Çekmek İçin:**

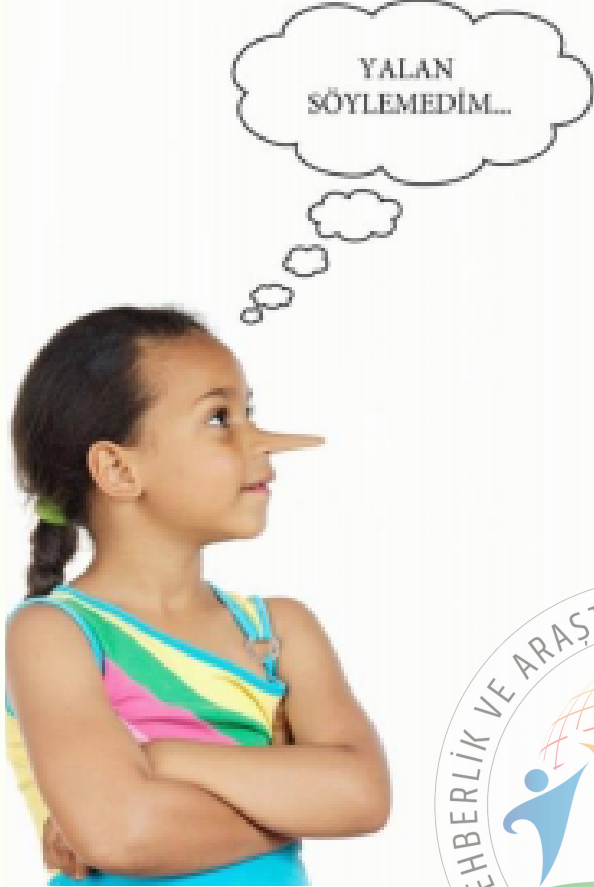
Çocuklar bazen anne babasının öğretmenlerinin ilgisini çekmek için yalan söyleyebilir. Normal yollardan ilgi çekmeyi başaramayan çocuk abartılı ya da ilginç şeyler anlatarak ilgi çekmeye çalışır. Eğer bunda başarılı olursa bu yöntemi sık sık kullanır.

- **Korktuğu İçin:**

Çocuk doğruyu söylediğinde ceza alacağını ya da olumsuz bir durumla karşılaşacağını bilirse bu olumsuz durumdan kaçınmak için olanı değil olması gerekeni söyler. Özellikle otoriter anne baba tutumlarında sık rastlanır. Örnek; yazılıdan düşük not alan öğrencinin sınav açıklanmadı demesi ya da yüksek not aldığını söylemesi.

- **Onaylanma, Beğenilme İsteği:**

Her insan değer görmek, onaylanmak ister. Çocuklar da özellikle arkadaşları arasında onaylanmak, gruba ait olmak için yalan söyleyebilirler. Özellikle abartılı yalan söyleyerek değer görmek isterler. Çocuk arkadaşlarına çok zengin olduklarını, sahip olmadığı şeyleri sahip gibi anlatarak arkadaş grubunda onay görmek isteyebilir

- **Sevgi İsteği:**

Eğer çocuk yeterli sevgiyi göremezse, ailesinin sevgisini kazanmak için ailesini memnun edecek yalanlara başvurabilir. Çocuklar genelde bir yerlerinin acıdığını söyleyerek anne babasının sevgi ve ilgisini çekmek ister.

Eğer aile böyle durumlarda çocuğa aşırı ilgi gösterirse bu yalan davranışını pekiştirmiş olur.

- **Öç Alma İsteği:**

Çocuklar, arkadaşlarından ya da ailesinden birinden intikam almak karşısındakini incitmek için de yalan söyleyebilirler. Örneğin: Kardeşine kızan çocuğun, vazoyu kardeşinin kırdığını söylemesi. Öğrencinin arkadaşına sınav tarihini yanlış söylemesi.

- **Aileden Birini Model Aldığı İçin:**

Çocuklar birçok davranışı çevresini (özellikle anne-babasını) gözlemleyerek model alma yoluyla öğrenir. Taklit yoluyla her zaman olumlu davranışlar değil, bazen de yalan söyleme gibi olumsuz davranışları da ailesinden öğrenebilir. Hastane ziyaretine gidiyoruz diyerek çocuğu evde bırakıp alışverişe gitmeniz gibi pek çok yalanınız çocuk tarafından rol model alınacak, yalana başvurmasının yolunu açacaktır

- **Kıyaslanma ve Kıskançlık:**

Hangi yaşta olursa olsun kimse başkası ile kıyaslanmayı istemez. Kıyaslandığı zaman da kıyaslandığı kişiye karşı kıskançlık ve olumsuz duygular besler. Kıyaslanan çocuk, kıyaslandığı kişi gibi olmayı ister. Eğer bunu başaramaz ise yalana başvurarak o kişi gibi olduğunu göstermeye çalışır.

- **Patolojik Yalanlar:**

Patolojik yalanın en önemli özelliği inandırıcılık gücünün çok kuvvetli olmasıdır. Ailelerin en çok dikkat etmesi gereken yalan türüdür. Bu tür yalanlar birçok kez amaçsız veya gerekçesiz bir şekilde öne sürülür. Örnek: Amcası tarafından sürekli aşığılanan bir çocuğun başka bir ortamda amcası sorulduğunda onun öldüğünü söylemesi – amcası sağ olduğu halde- amaçsız bir yalandır. Bu yalanı tetikleyen duygu ise amcanın varlığından çocuğun hoşnut olmamasıdır.

Patolojik yalandaki amaç gerçekten uzaklaşarak bencilce bir sonuca ulaşmak olabilmektedir. Olmayan şeylerle çevresindeki insanların inandığını görmek çocuğa zevk vermektedir. Özellikle patolojik yalanların gözlemlenmesi durumunda alanında uzman çocuk psikiyatristlerine müracaat etmek gerekir.

Bir kez yalan söyleyenler ,ikincisini de söyleyebilir.

Henry Fielding

Yalan Söyle(me)

Çocuğunuzun yalan söyleme eğilimi olduğunu düşünüyorsanız yapabilecekleriniz:

- Söyledikleriniz ve yaptıklarınız arasında tutarlılık olmalıdır.
- Çocuğunuza yalan söylemesine imkan verecek durumlar oluşturmamaya çalışmalısınız.
- Yalanı renklere ayırmamalı, patolojik yalan belirtileri gözlediğinizde mutlaka bir uzman yardımı almalısınız.
- Çocuğunuzun söylediği yalanın içeriğine değil onu yalan söylemeye iten nedene odaklanmalısınız.
- Çocuğunuzun yaptığı yanlış gördüğünüz her durumu ceza ile sonuçlandırmamalısınız.

-Yalan söylediği anda hemen onu yalanı ile yüzleştirmemeli,sizin durumun farkında olduğunuzu gösterecek ortamlar oluşturmalsınız.

-Onu çevrenizdeki, özellikle de kardeşleri ile kıyaslamamalısınız.

-Çocuğunuzun en çok hangi konuda yalana başvurduğu üzerinde durup o konudaki var olan sorunları gözden geçirmelisiniz.

-Herkesin takdir ve onaylanma ihtiyacı olduğunu unutmamak gerekir. Çoğu zaman çocuklar onaylanmak için yalana başvurduklarını unutmamalısınız

